

«Επί την ηλίου δύσιν»

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Ορθόδοξη πίστη](#)

Διάβασα πρόσφατα στο περιοδικό «Ακτή» για τον Παπαδιαμάντη που έτρεχε τα δειλινά με λαχτάρα να προφθάσει τον Ήλιο, μην του δύσει και δεν τον χαιρετήσει, και γεννήθηκαν μέσα μου συνειρμοί πολλοί.

Έχω την βεβαιότητα - αν και δεν μπορώ να σας προσκομίσω μαρτυρίες από τις πηγές ή άλλου είδους τεκμήρια και αποδείξεις - ότι ο κυρ Αλέξανδρος εκείνες τις ήσυχες, πολύτιμες στιγμές, θα ψέλλιζε πιθανόν το «Φως ιλαρόν» και άλλους εσπερινούς ύμνους θα υπόψαλλε.

Μου ήλθε αίφνης και έτερος ηγαπημένος στο νου, από άλλο θα έλεγα βγαλμένος παραμύθι, Αλέξανδρος - όλως τυχαίως - και αυτός, πρεσβύτερος, Σμέμαν τουπίκλην. Γράφει στο ημερολόγιο του πάντοτε για την ομορφιά της κτίσης, με ιδιαίτερη έμφαση στο φως. Δεν κάνει, βέβαια, αναφορές στη θέαση του ακτίστου Φωτός, αλλά μια αχτίδα φωτός - από αυτό το συνηθισμένο και κτιστόν - πάνω στην αγία Τράπεζα, κάνει την καρδιά του να ξεχειλίζει από ευχαριστία, τεκμήριον αναμφίβολα θεοκοινωνίας.

Έχουμε, άλλωστε, και σχετικό παράδειγμα έκτου Αγιωνύμου Όρους αρχικώς, της πλατείας Ομονοίας και των Καλλισίων στη συνέχεια Πορφύριος ο γνωστός

γέροντας, ο Καυσοκαλυβίτης καθόλου δεν υποτιμούσε την επαφή με την πλήρη χάριτος κτίση. Λαχταρούσε κι αυτός ηλιοβασιλέματα, ακροθαλασσιές, γαλήνιους περιπάτους, θέα στον ορίζοντα, αηδονιών ακροάσεις και των αετών παιδιάρια. Συνιστούσε μάλιστα τοιαύτα στους πιστούς.

Μας λένε, εξάλλου, και οι ακαδημαϊκοί θεολόγοι οι περισπούδαστοι, ότι δεν είναι εξ επόψεως ορθόδοξου ορθό να χωρίζουμε το φυσικό και το «υπερφυσικό», το καθημερινό και το «μυστικό», το πνευματικό και το υλικό με αντιδιαστολή βίαιη και πολωτική.

Τους βρίσκω κάποιο δίκαιο, αν κρίνουμε μάλιστα από την ορθόδοξη λατρεία. Κατεξοχήν φιλόανθρωπη αυτή, μοιάζει με μητρική στοργική αγκαλιά, όλο χάδια και φιλία προς «τους κοπιώντας και πεφωτισμένους» από τον κάματο της μέρας και των παθών, τα τεκνά της, όλους εμάς. Χάδια και φιλία, όχι μόνο πνευματικά, αλλά θα λέγαμε σωματικά και ψηλαφητά. Απαλές ανταύγειες καντηλιών και κεριών, χρώματα και αρώματα – χρώματα λόγου χάριν των αμφίων και των αγιογραφιών και αρώματα θυμιαμάτων πολλών – ήχοι κωδωνίσκων και κωδώνων και άλλα «ων ούκ έστιν αριθμός»,

Ειπώθηκε δε και κάτι που μας ενδιαφέρει άμεσα – για να έλθουμε και πάλι εκεί που ξεκινήσαμε – ότι η αρχιτεκτονική της ορθόδοξου ναοδομίας δείχνει ιδιαίτερη ευαισθησία στην αξιοποίηση του εωθινού και του εσπερινού φωτός. Προβλέπεται τα ανοίγματα των παραθύρων της κόγχης του Ιερού ανατολικά και του νάρθηκα δυτικά, αλλά και του επικρεμάμενου θόλου, να επιτρέπουν την είσοδο του φωτός και μάλιστα να το κατευθύνουν στην Αγία Τράπεζα, εκεί, όπου ιερουργείτε το Άκτιστον Φως. Κατ' αυτόν τον τρόπο, μπορούμε πράγματι μέσα στο ναό, να βλέπουμε το εσπερινό φως, να μην χάνουμε δηλαδή το ηλιοβασίλεμα – και «ιδόντες φως εσπερινόν», να «υμνούμε Πατέρα, Υιόν και Άγιον Πνεύμα, Θεόν».

Αυτή η λεπτότατη ευαισθησία της ορθόδοξου αρχιτεκτονικής σίγουρα γεμίζει με αγαθές εικόνες τις καρδιές όλων, όσων η ψυχή «επιποθεί και εκλείπει εις τα αυλάς του Κυρίου», με «φωτογραφίες» μυστικές, που γαληνεύουν τον έσω άνθρωπο και μας μεταμορφώνουν αθόρυβα, όπως η «μικρά ζύμη όλον το φύραμα».

Για όλους φυσικά οι αγαθές αυτές εικόνες είναι πολύ σημαντικές, πολύ μεγαλύτερη σημασία όμως έχουν για τα παιδιά. Εδώ δεν μπορεί κανείς να μη μνησθεί τον μεγάλο Ντοστογιέφσκυ – από Παπαδιαμάντη ξεκινήσαμε και σε Ντοστογιέφσκυ καταλήγουμε, οπότε νομίζω βαδίζουμε ορθώς – στον οποίο βλέπουμε τον στάρετς Ζωσιμά, να θυμάται ότι, όταν ήταν οκτώ χρονών, ένωσε για πρώτη φορά το αίσθημα της κατάνυξης, μέσα στο ναό, όταν από ένα στενό παραθυράκι ξεχύθηκαν οι «αχτίδες του Θεού», και το θυμίαμα, που ανέβαινε, φάνταζε να λιώνει μέσα στις

αχτίδες. Τότε ήταν ακριβώς που «δέχτηκε το σπόρο του θείου λόγου με κατανόηση».

Μετά από όλα αυτά, νομίζω θα με καταλάβετε, όταν σας εκμυστηρευθώ ότι οι συνειρμοί μου τελικά με οδήγησαν στην εξής σκέψη: ο σύγχρονος άνθρωπος καταπώς φαίνεται έχει αρρωστήσει. Η αλήθεια είναι ότι ο λογισμός αυτός με έχει πάρει από πίσω εξ αρχής, αλλά απέφευγα να ασχοληθώ μαζί του, διότι θα έφερνε αταξία στη διατύπωση αυτών, που ήθελα να μοιραστώ μαζί σας. Τώρα όμως είναι η ώρα, να φέρουμε εδώ μπροστά το λογισμό αυτό και να τον αντιμετωπίσουμε κατάματα. Λοιπόν, δυστυχώς καταπώς φαίνεται ο σύγχρονος άνθρωπος έχει αρρωστήσει. Δεν βιάζεται να προλάβει το ηλιοβασίλεμα και δεν λυπάται καθόλου, αν δεν χαιρετίσει τον «ήλιο τον ηλιάτορα». Μπορεί πολλές φορές να μας συμβεί, να ακούσουμε κάποιον να μονολογεί με εκνευρισμό, ότι δεν θα προλάβει την τράπεζα ανοικτή, ή ακόμη ότι θα χάσει το αγαπημένο του σίριαλ ή το πρώτο ημίχρονο από το «ματς», αλλά κανείς μας δεν παραπονείται που χάνει το ηλιοβασίλεμα...

Και ιδιαίτερα εμείς οι σύγχρονοι χριστιανοί - η ορθόδοξη παράδοση επιβάλλει την ειλικρινή αυτοκριτική - προφανώς ως γνήσια τέκνα της εποχής μας, δεν φαίνεται να δίνουμε και ιδιαίτερη σημασία στο πως πέφτουν μέσα στο ναό, οι «αχτίδες του Θεού». Δεν θεωρούμε πως είναι άξια ιδιαίτερης φροντίδας τα «χρώματα και τα αρώματα» της λατρείας. Γι' αυτό πολλές φορές είμαστε μάρτυρες - όντως μάρτυρες - μιας γενικής ακαλαισθησίας στο χώρο των ναών. Μπορεί, για παράδειγμα, να είμαστε υπερήφανοι για την απόδοση του κλιματιστικού συστήματος του ναού μας και να μην παραδεχόμαστε ότι καθιστά δυσχερή την προσευχή, αφού είναι τόσο αθόρυβο, όσο ένα αεροπλάνο κατά την απογείωση...

Τώρα όμως πρέπει να σας αφήσω, γιατί, γράφοντας, πέρασε η ώρα και πρέπει να προλάβουμε τον ήλιο μη μας δύσει...

Πηγή: isagiastriados.com